

KONKURS POLONISTYCZNY

DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW

II ETAP REJONOWY

8 grudnia 2012

Ważne informacje:

1. Masz 90 minut na rozwiązanie wszystkich zadań.
2. Pisz długopisem lub piórem, nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz ponownie.
3. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu na to przeznaczonym. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	55	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis osoby sprawdzającej		

Tekst I

Jan Kochanowski, *TRENY*

Tren IX

Kupić by cię, Mądrości, za drogie pieniądze!
Która, jeśli prawdziwie mienią, wszystkie żądze,
Wszystki ludzkie frasunki umiesz wykorzenić,
A człowieka tylko nie w anioła odmienić,
Który nie wie, co boleść, frasunku nie czuje,
Złym przygodom nie podległ, strachom nie hołduje.
Ty wszystkie rzeczy ludzkie masz za fraszkę sobie,
Jednaką myśl tak w szczęściu, jako i w żałobie
Zawždy niesiesz. Ty śmierci najmniej się nie boisz,
Bezpieczna, nieodmienna, niepożyta stoisz.
Ty bogactwa nie złotem, nie skarby wielkimi,
Ale dosytem mierzysz i przyrodzonymi
Potrzebami. Ty okiem swym nieuchronionym
Nędznika upatrujesz pod dachem złoconym,
A uboższym nie zajrząysz szczęśliwego mienia,
Kto by jedno chciał słuchać twego upomnienia.
Nieszczęśliwy ja człowiek, którym lata swoje
Na tym strawił, żebych był ujźrzał progi twoje!
Terazem nagle z stopniów ostatnich zrzucony
I między insze, jeden z wielu, policzony.

Jan Kochanowski, *Dziela polskie*, PIW, Warszawa 1969.

Zadanie 1. (0-1)

Wypisz cytat, potwierdzający przynależność *Trenu IX* do liryki inwokacyjnej.

.....

Zadanie 2. (0-3)

Na podstawie Tekstu I sformułuj trzy argumenty potwierdzające wartość mądrości. Nie cytuj.

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0-1)

Zbadaj budowę wiersza. Podkreśl w ramce określenia, które pasują do *Trenu IX*.

wiersz sylabotoniczny	wiersz biały	wiersz stroficzny
wiersz sylabiczny	wiersz wolny	wiersz regularny

Zadanie 4. (0-1)

Wypisz przykład zastosowania w Tekście I przerzutni.

.....

.....

Tekst II

Władysław Broniewski * [Anka, to już trzy i pół roku...]**

Anka, to już trzy i pół roku,
długo ogromnie,
a nie ma takiego dnia, takiego kroku,
żebym nie wspomniał o mnie:

o mnie, osieroconym przez ciebie,
i choć twardość sobie wbijam w łeb,
nie widzę cię w żadnym niebie
i nie chcę takich nieb!

Żadna tu filozofia
sprawy tej nie zgładzi:
mojej matce, mojej siostrze było: Zofia,
i jakoś czas na to poradził.

A ja myślę i myślę o tobie
po przebudzeniu, przed snem...
Może ja jestem coś winien tobie? -
bo ja wiem.

Na Powązkach ośnieżona mogiła,
brzozy coś mówią szelestem...
Powiedz, czyś ty naprawdę była,
bo ja jestem...

W. Broniewski, *Anka*, [w:] *Wiersze i poematy*, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1980.

Zadanie 5. (0-4)

Porównaj cykl *Trenów* Jana Kochanowskiego z tomem wierszy *Anka* Władysława Broniewskiego.
W tym celu uzupełnij tabelę.

	<i>ANKA</i> Władysław Broniewski	<i>TRENY</i> Jan Kochanowski
Powód powstania cyklu wierszy		
Imię i wiek bohaterki wierszy		
Liczba wierszy w cyklu		
Czas wydania wierszy (wystarczy podać wiek)		

Zadanie 6. (0-4)

Rozpoznaj użyte w tekście środki stylistyczne i określ ich funkcje.

Cytat	Nazwa środka stylistycznego	Funkcja środka stylistycznego w utworze
A. <i>choć twardość sobie wbijam w łeb</i>
B.	pytanie retoryczne
C. <i>brzozy coś mówią szelestem</i>
D.	apostrofa

Zadanie 7. (0-1)

Podkreśl właściwą odpowiedź A lub B i zilustruj swój wybór odpowiednim cytatem z wiersza.

Wiersz W. Broniewskiego to przykład liryki

Cytat potwierdzający wybór

↗ A. bezpośredniej
 ↘ B. pośredniej

Zadanie 8. (0-1)

Wyjaśnij sens wypowiedzi postaci mówiącej: *nie ma takiego dnia, takiego kroku,/ żebym nie wspomniał o mnie:/ o mnie, osieroconym przez ciebie.*

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0-2)

Dokonaj analizy słowotwórczej poniższych wyrazów. W tym celu uzupełnij tabelę.

	Formant	Podstawa słowotwórcza	Wyraz podstawowy
<i>osierocony</i>			
<i>przebudzenie</i>			

Zadanie 10. (0-1)

Córka czy ojciec – kto jest bohaterem lirycznym wiersza W. Broniewskiego? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

Tekst III

Wisława Szymborska, *Kot w pustym mieszkaniu*

Umrzeć - tego nie robi się kotu.
Bo co ma począć kot
w pustym mieszkaniu.
Wdrapywać się na ściany.
Ocierać się między meblami.
Nic niby tu nie zmienione,
a jednak pozamieniane.
Niby nie przesunięte,
a jednak porozsuwane.
I wieczorami lampa już nie świeci.

Słyszać kroki na schodach,
ale to nie te.
Ręka, co kładzie rybę na talerzyk,
także nie ta, co kładła.

Coś się tu nie zaczyna
w swojej zwykłej porze.
Coś się tu nie odbywa
jak powinno.
Ktoś tutaj był i był,
a potem nagle zniknął
i uporczywie go nie ma.

Do wszystkich szaf się zajrzało.
Przez półki przebiegło.
Wcisnęło się pod dywan i sprawdziło.
Nawet złamało zakaz
i rozrzuciło papiery.
Co więcej jest do zrobienia.
Spać i czekać.

Niech no on tylko wróci,
niech no się pokaże.
Już on się dowie,
że tak z kotem nie można.
Będzie się szło w jego stronę
jakby się wcale nie chciało,
pomalutku,
na bardzo obrażonych łapach.
I żadnych skoków pisków na początek.

W. Szymborska, *Wiersze wybrane*, Wydawnictwo a5, Kraków 2000.

Zadanie 11. (0-1)

Jednym zdaniem opisz sytuację liryczną przedstawioną w wierszu.

.....
.....

Zadanie 12. (0-1)

Kim jest postać mówiąca w wierszu W. Szymborskiej?

.....

Zadanie 13. (0-2)

Z czyjej perspektywy opisany został świat przedstawiony w wierszu? W uzasadnieniu odwołaj się do wybranego cytatu z tekstu.

.....
.....

Zadanie 14. (0-1)

Wypisz z Tekstu III przykład zastosowania paralelizmu składniowego.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 15. (0-2)

Czy wiersz W. Szymborskiej można nazwać współczesnym trenem? Podkreśl odpowiednią odpowiedź i potwierdź ją dwoma argumentami.

TAK

NIE

Argument 1. -.....
.....

Argument 2. -.....
.....

Tekst IV

J. Słowacki, *Testament mój*

Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami,
Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny,
Dziś was rzucam i dalej idę w cień - z duchami -
A jak gdyby tu szczęście było - idę smętny.

Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica
Ani dla mojej lutni - ani dla imienia; -
Imię moje tak przeszło jako błyskawica
I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia.

Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach przekażcie,
Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode;
A póki okręt walczył - siedziałem na maszcie,
A gdy tonął - z okrętem poszedłem pod wodę...

Ale kiedyś - o smętnych losach zadumany
Mojej biednej ojczyzny - przyzna, kto szlachetny,
Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,
Lecz świetnościami dawnych moich przodków świetny.

Niech przyjaciele moi w nocy się zgromadzą
I biedne moje serce spalą w aloesie,
I tej, która mi dała to serce, oddadzą -
Tak się matkom wypłaca świat - gdy proch odniesie...

Niech przyjaciele moi siądą przy pucharze
I zapiją mój pogrzeb - oraz własną biedę;
Jeżeli będę duchem - to się im pokażę,
Jeśli mię Bóg uwolni od męki - nie przyjdę...

Lecz zaklinam - niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec;
A kiedy trzeba - na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie przez Boga rzucane na szaniec!...

Co do mnie - ja zostawiam maleńką tu družbę
Tych, co mogli pokochać serce moje dumne;
Znać, że srogą spełniłem, twardą bożą służbę
I zgodziłem się mieć tu - nieplakaną trumnę.

Kto drugi tak bez świata oklasków się zgodzi
Iść... taką obojętność, jak ja, mieć dla świata?
Być sternikiem duchami napelnionej łodzi,
I tak cicho odlecieć - jak duch, gdy odlata?

Jednak zostanie po mnie ta siła fatalna,
Co mnie żywemu na nic... tylko czoło zdobi;
Lecz po śmierci was będzie gniotła niewidzialna,
Aż was, zjadacze chleba - w aniołów przerobi.

J. Słowacki, *Testament mój*, [w:] *Wybrane wiersze*, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2009.

Zadanie 16. (0-1)

Utwór J. Słowackiego jest **testamentem poetyckim**. Wyjaśnij, co oznacza to określenie.

.....

.....

Zadanie 17. (0-1)

W utworze J. Słowackiego występuje motyw żałobny. Wymień trzy jego elementy.

.....

.....

Zadanie 18. (0-1)

Wyjaśnij użytą w wierszu metaforę (...) *biedne moje serce spalą w aloesie*.

.....

.....

Zadanie 19. (0-2)

Uzasadnij, że postępowanie postaci mówiącej w wierszu *Testament mój* jest przykładem postawy prometejskiej.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0-6)

Wymienieni w tabeli poeci byli pielgrzymami-wygnañcami. Uzupełnij tabelę, odwołując się do ich życia, twórczości oraz historii Polski.

		Nawiązanie do życia poetów	Przywołanie kontekstu historycznego
J. Słowacki określany jest poetą- wygnañcem,	ponieważ
C.K. Norwid określany jest poetą- wygnañcem,	

Pielgrzym - wygnaniec w utworach (nawiązanie do twórczości)			
<i>Hymn</i>			
<i>Moja piosnka (II)</i>			

Zadanie 21. (0-4)

Uzupełnij tabelę, odwołując się do znajomości wiersza Cz. Miłosza *Campo di Fiori*.

Cz. Miłosz, <i>Campo di Fiori</i>	
A. Napisz, co wydarzyło się pewnego dnia	
na Campo di Fiori w Rzymie w okresie renesansu	w okupowanej Warszawie
B. Nazwij użyte w poniższych przykładach środki poetyckie i wyjaśnij ich znaczenie.	
<i>Bruk opryskany winem</i> <i>I odłamkami kwiatów</i> Środek poetycki Znaczenie.....	<i>Czasem wiatr z domów płonących</i> <i>Przynosił czarne latawce</i> Środek poetycki Znaczenie.....
C. Napisz, jaką postawę w odniesieniu do prezentowanych w wierszu wydarzeń zajęli:	
tłum (obserwatorzy zajęć).....	
osoba mówiąca	

**D. Na czym polega podobieństwo przedstawionych w utworze obrazów?
Sformułuj wnioski w formie notatki.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0-2)

Sformułuj myśl każdego z przytoczonych fragmentów utworu Cz. Miłosza *Campo di Fiori*.

A.

*Inny ktoś moral wyczyta
O rzeczy ludzkich mijaniu,
O zapomnieniu, co rośnie,
Nim jeszcze płomień przygasnął*

.....

B.

*I ci ginący, samotni,
Już zapomniani od świata,
Język nasz stał się im obcy
Jak język dawnej planety.
Aż wszystko będzie legendą*

.....

